

Szanowny Panie Marszałku! Odpowiadając na interpelację poseł Aleksandry Trybuś-Cieślak w sprawie wsparcia gmin uzdrowiskowych w celu ograniczenia niskiej emisji, przekazaną pismem z dnia 31 grudnia 2014 r., znak: SPS-023-30119/14, przedstawiam stosowne wyjaśnienia.

Polska, jak większość krajów Unii Europejskiej, nie dotrzymuje aktualnie obowiązujących standardów jakości powietrza (w ponad 78% stref w kraju przekraczany jest standard dla pyłu drobnego PM10 oraz w 91% stref w kraju przekraczany jest poziom docelowy benzo(a)pirenu). Z analiz wynika, że za ten stan rzeczy odpowiedzialny jest przede wszystkim sektor bytowo-komunalny, transport oraz przemysł. Udział poszczególnych sektorów jest różny na obszarze kraju i związany jest ze stopniem uprzemysłowienia danej strefy.

W związku z powyższym wszystkie działania naprawcze prowadzone są w kierunku zminimalizowania oddziaływania ww. aktywności na środowisko. Szczególny problem dla zanieczyszczenia powietrza stanowi sektor bytowo-komunalny, w którym jako główne paliwo spalane są paliwa węglowe, często wysokoemisyjne, takie jak muły poflotacyjne, miał węglowy, węgiel złej jakości oraz odpady. Paliwa te często spalane są w nieprzystosowanych do tego kotłach o mocy poniżej 1 MW.

Zgodnie z art. 91 i 92 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232, z późn. zm.) w przypadku przekraczania poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji w powietrzu zarząd województwa opracowuje program ochrony powietrza dla obszaru przekroczeń i wciela go w życie uchwałą sejmiku wojewódzkiego.

Administracja rządowa nie ma bezpośredniego wpływu na zakres tworzonego programu ochrony powietrza, jak również na określone w nim działania naprawcze, które dedykowane są organom samorządowym wszystkich szczebli (województwo, powiat i gmina), jak również podmiotom gospodarczym i osobom fizycznym zamieszkującym strefę, w której odnotowano przekroczenia standardów jakości powietrza. Aby programy ochrony powietrza

były jak najbardziej efektywne, ich twórcy powinni wziąć pod uwagę możliwości techniczne, prawne, ekonomiczne i organizacyjne, jakie występują w danej strefie, jak również kondycję finansową społeczeństwa.

Działania naprawcze, określane w obecnie już realizowanych programach ochrony powietrza na obszarze kraju, polegają głównie na wymianie starych wysokoemisyjnych urządzeń grzewczych opalanych węglem kamiennym na niskoemisyjne piece ekologiczne, w tym olejowe, gazowe oraz wysokosprawne piece na biomasę. Ponadto zalecana jest także termomodernizacja budynków oraz podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej.

W ramach pomocy administracji samorządu terytorialnego i mieszkańcom w poprawie stanu jakości powietrza, w tym także gminom o statusie uzdrowiskowym, Ministerstwo Środowiska wraz z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej uruchomiło w lutym 2013 r. program priorytetowy pt. „Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii”, tzw. program KAWKA.

Celem programu KAWKA jest zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń, w szczególności pyłów PM₁₀, PM_{2,5}, benzo(a)pirenu oraz emisji CO₂. Dlatego też w ramach programu dofinansowywane są przede wszystkim takie przedsięwzięcia, jak podłączenie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej, wymiana starych pieców na bardziej ekologiczne oraz termomodernizacja budynków wielorodzinnych.

Mając na uwadze powyższe, gminy, na obszarze których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, a obszar których objęty jest programem ochrony powietrza, mogą złożyć wniosek do wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej o dofinansowanie działań planowanych do realizacji na obszarze określonym w programie ochrony powietrza, polegających m.in. na podłączeniu do sieci gazowej lub ciepłowniczej.

Odnosząc się do pytań dotyczących możliwości prowadzenia w gminach uzdrowiskowych działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji, informuję, że w narodowym funduszu ochrony środowiska dostępne są również inne programy dopłat dla mieszkańców przyczyniające się do poprawy jakości powietrza. Oferta Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na rok 2015 obejmuje następujące programy priorytetowe:

- 1) poprawa efektywności energetycznej, część 2. „LEMUR – energooszczędne budynki użyteczności publicznej”,
- 2) poprawa efektywności energetycznej, część 2. „Dopłaty do kredytów energooszczędnych”,
- 3) poprawa efektywności energetycznej, część 3. „Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach”,
- 4) wspieranie odnawialnych rozproszonych źródeł energii, część 1. „Bocian – rozproszone odnawialne źródła energii”,
- 5) wspieranie rozproszonych odnawialnych źródeł energii, część 4. „Prosument – linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii”.

Ponadto wyjaśniam, że zgodnie z przyjętym decyzją z dnia 16 grudnia 2014 r. przez Komisję Europejską Programem Operacyjnym „Infrastruktura i środowisko” na lata 2014–2020 w przypadku ochrony powietrza wydatkowanie europejskich środków finansowych ukierunkowane będzie na inwestycje wynikające z programów ochrony powietrza. Kluczowe znaczenie z punktu widzenia poprawy jakości powietrza w powiatach i gminach będzie miała realizacja działań ujętych w regionalnych programach operacyjnych na lata 2014–2020 dla poszczególnych województw.

Jednocześnie informuję, że w 2013 r. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ze środków Programu Operacyjnego „Infrastruktura i środowisko” 2007–2013 ogłosił konkurs na przygotowanie

gminnych planów gospodarki niskoemisyjnej. Celem tych planów jest przygotowanie przez gminy m.in. listy inwestycji i przedsięwzięć:

- a) redukujących emisję gazów cieplarnianych,
- b) zwiększających udział energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- c) poprawiających jakość powietrza na obszarach, gdzie odnotowuje się przekroczenia poziomów dopuszczalnych stężeń w powietrzu.

Planowane jest przygotowanie takich planów w blisko tysiącu gmin w Polsce (na 2490 gmin w całym kraju). Inwestycje wskazane w planach będą mogły uzyskać dofinansowanie w ramach PO „Infrastruktura i środowisko” 2014–2020 oraz 16 regionalnych programów operacyjnych.

Plany gospodarki niskoemisyjnej mają zapewnić i sprzyjać rozwojowi społeczno-gospodarczemu gmin. Celem zrównoważonego wzrostu jest wspieranie przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną. Bardziej konkurencyjna i zrównoważona gospodarka z pewnością przyczyni się do wzrostu zatrudnienia i rozwoju możliwości rynkowych, w szczególności dzięki rozwojowi źródeł odnawialnych, efektywności energetycznej i efektywnemu korzystaniu z zasobów.

Są to strategiczne dokumenty, które wyznaczają kierunki dla gmin na lata 2014–2020 w zakresie działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych w takich obszarach, jak: transport publiczny i prywatny, budownictwo publiczne, gospodarka przestrzenna, zaopatrzenie w ciepło i energię, gospodarka odpadami. Dokumenty te powinny wyznaczać konkretne cele w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych, efektywności energetycznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Plan ma również być ściśle związany z realizacją działań naprawczych określonych w programach ochrony powietrza.

Jednocześnie Ministerstwo Środowiska, mając na uwadze wpływ działań popularyzacyjnych oraz konieczność zwiększenia zaangażowania społeczeństwa w realizację ww. działań, które w efekcie przyczynią się do poprawy stanu

zdrowia i środowiska, jest w trakcie przygotowywania założeń projektu „Czyste powietrze – ogólnopolska kampania podnosząca świadomość społeczeństwa na temat wpływu nieodpowiedniej jakości powietrza na zdrowie ludzi oraz stan środowiska”, która planowana jest na drugą połowę 2015 r.

Z poważaniem